

DOBROVOLJNE GEOINFORMACIJE

Dobrovoljne geoinformacije (*Volunteered Geographic Information – VGI*) definirane su kao geoinformacije prikupljene dobrovoljnim aktivnostima pojedinaca ili skupina i stavljene na raspolaganje drugima s namjerom pružanja informacija o geografskom svijetu.

Skup geoinformacija čine osnovni (okosni, okvirni) podaci (*framework data*) koji definiraju položaj objekata na površini Zemlje, a tradicionalno ih proizvode vladine agencije i korporacije, a sada dopunjene, proširene ili čak zamijenjene dobrovoljnim geoinformacijama te ostali prostorno vezani podaci, npr. neka opažanja građana o događajima ili aktivnostima u prostoru.

Osnovni su podaci: stalne geodetske točke, ortofotosnimke, visinski podaci, prometnice, hidrografija, prostorne jedinice i katastarski podaci. Zajedno čine jezgru infrastrukture prostornih podataka. Održavanje stalnih geodetskih točaka, izrada ortofotosnimaka i prikupljanje točnih visinskih podataka zahtijevaju visoko stručno znanje i još danas velike investicije u opremu, ostavljajući malo prostora za građane dobrovoljce. Podaci o prostornim jedinicama i katastarski podaci regulirani su zakonima, a njihovo prikupljanje i održavanje u djelokrugu je rada ovlaštenih geodeta.

Nasuprot tome podatke o prometnicama i hidrografske podatke prikupljaju u sve većoj mjeri i dobrovoljci. Najpoznatiji je primjer projekt OpenStreetMap kojim se stvara otvorena, slobodna, digitalna karta svijeta. Dobrovoljci GPS prijammnicima određuju položaj i geometriju cestovnih i željezničkih prometnica, riječnih tokova i drugih topografskih značajki. Identificiraju imena objekata i druge atribute i spajaju rezultate u zajedničkoj bazi podataka na web-stranici OSM-a. Korisnici su slobodni da na osnovi tih podataka besplatno razvijaju vlastite aplikacije dok god navode da se služe OSM podacima.

Okosne podatke dobrovoljci ponekad upotrebljavaju za lociranje nekih pojava, posebno u vremenski kritičnim situacijama. Sve veći broj dobrovoljaca pri tome se služe interaktivnim kartografskim sučeljima da bi vlastite podatke stavili na postojeće karte. Platforme poput Google Maps i Google API omogućuju svakome s pristupom internetu da kreira i distribuira vlastite karte, najčešće u suradnji s mnogima drugima. Jedan od primjera je požar koji je u svibnju 2009. izbio u Santa Barbari, Kalifornija, kada su građani u vrlo kratkom vremenu na karte stavili tekst i fotografije o kretanju požara, područjima evakuacije i druge važne informacije. Te su karte za mnoge građane bile pravovremeni izvor informacija prije bilo kakvih informacija nadležnih institucija. Jedna od 27 karata koje su dobrovoljci za vrijeme trajanja požara stavili na internet pregledana je u dva dana više od 600 000 puta. Na osnovi tih karata poduzete su mnoge akcije pa i evakuacija usprkos riziku da informacije nisu točne. Veća bi šteta vjerojatno nastala da su čekane informacije službenih institucija i da do tada nije ništa poduzeto.

Prethodni primjer pokazuje da postoje potencijalni problemi pravne odgovornosti povezani s dobrovoljnim geoinformacijama. Također postoji jasna potreba da se definiraju granice do kojih dobrovoljci – pojedinci ili skupine – mogu geoinformacije o drugima stavljati na internet.

Dobrovoljne geoinformacije predstavljaju do sada neviđenu promjenu u načinu stvaranja, distribucije i uporabe geoinformacija. Unatoč zabrinutosti u vezi kvalitete i pouzdanosti dobrovoljnih geoinformacija, preliminarne procjene ukazuju da bi one mogle poslužiti kao potencijalni izvor podataka za mnoga istraživanja vezana uz geoinformacije.

Literatura

Elwood, S., Goodchild, M., Sui, D. (2012): Researching volunteered geographic information: Spatial data, geographic research, and new social practice. *Annals of the Association of American Geographers*, 3, 571–590.